

salt peanuts*

TOM PREHN'S KVARTET

<<Centrifuga>>

CENTRIFUGA RECORDS, FUGA – 202110

Den danske pianisten med mer, Tom Prehn, var en av landets første frijazzmusikere. I dag er han mest kjent for noen ytterst sjeldne plater fra 60-tallet, og noen plater med tidligere utgitt musikk som har kommet de senere årene, som blant annet innspillingene <<Axiom>>, som kom på Rune Grammofon for ett par år siden, og <<Tom Prehn Kvartet>> som kom omtrent samtidig på Centrifuga Records, og begge er, selvsagt, anmeldt på salt peanuts*, og anmeldelsene kan du lese [HER](#).

På begge disse platene spiller han sammen med tenorsaksofonisten Fritz Krogh, bassisten Poul Ehlers og trommeslageren Preben Vang. Men på den nyutgitte platen, <<Centrifuga>>, som er innspilt i Aarhus den 3. og 4. august 1964, er Finn Slumstrup med på trommer i stedet for Vang.

Tom Prehn startet med å spille piano som femåring, og det startet med Mozart. Han spilte jevnlig på Hornbæk Badehotel, og han ble straks en favoritt hos badegjestene. Senere studerte han ved konservatoriet, hvor lærerne ikke var særlig begeistret for den musikken unge Prehn brant for, og mente han måtte slutte med <<den der jass>>. Selv har han sagt i et intervju at <<sligt bum-bum var ugleset på kons.>>. Men det var der han møtte Poul Ehlers, og de rottet seg sammen og startet Tom Prehn's Trio med Birger Pedersen på trommer. Men etter hvert som jazzen kom over <<dammen>> startet de Tom Prehn's Kvartet, og Prehn ikke kan få skrytt nok av hvor stor betydning Poul Ehlers hadde på hans kunstneriske utvikling.

De debuterte på en radiokonsert fra Scala-salen i Aarhus i 1963, på samme program som Dexter Gordon og Tete Montoliu som var gjester med Radiojazzgruppen ledet av Erik Moseholm. Platen <<Axiom>> var deres første, og <<Centrifuga>> kom ut som spolebånd i 1964. Dette er blitt et solid samleobjekt, som enkelte i dag nesten kan drepe eller gå på glødende kull for å få fatt i.

Men nå er altså spolebåndet utgitt på LP, og muligens vil det få prisen på spolebåndet til å synke en del. Men hvem vet hva disse samlerne tenker på? Nå er i alle fall musikken blitt tilgjengelig for oss vanlige dødelige, som ikke er så opptatt av å ha alt mulig utgitt materiale enten det er på LP, CD, spolebånd eller kassett.

Vi får to lange improvisasjoner – en på hver side av LPen, og ingen av de to har fått noe navn. Og jeg føler det starter som en slags tidlig utgivelse med Paul Bley, selv om dette er noe helt annet. Det er ytterst tidlig fritt improvisert jazz, og hadde det vært fremført på en klubb for denne type musikk i dag, for eksempel på Klub Primi i København eller på Hærverk i Oslo, er det ingen som har tenkt at musikken var innspilt lenge før de fleste av de som fremfører denne musikken i dag en gang var påtenkt.

Det er hele veien et melankolsk drag over det som fremføres, og det er ikke tvil om de de platene eller radiosendingene disse musikerne har hørt fra USA, var av det mer eksperimentelle slaget.

Musikken faller litt mellom den fjerde og tredje innspillingen, og på førstesiden av LPen høres det ut som Prehn nærmest spiller preparert piano, som på en fascinerende måte blandes med Ehlers markante bass-spill, Slumstrups utmerkede trommespill og Fritz Kroghs ytterst frie tenorsaksofonspill, som jeg ikke kan huske jeg har hørt lignende av fra tidlig 60-tall, i alle fall ikke fra Europa.

Andresiden trekker litt mot noen av liveopptakene vi har hørt med John Coltrane i hans senere periode, men allikevel er dette noe annet og, kanskje, enda friere enn det vi fikk fra Coltrane på den tiden. Så hva disse fire musikerne kunne utrettet i for eksempel New York, får vi aldri vite med sikkerhet. Men at de villa ha gjort stor suksess, er jeg rimelig sikker på.

Dette er enten fire musikere som var forut for sin tid, eller så tok de sjansen på at dette ble fremtiden, og gikk <<all inn>> i det frittgående. Og det vi får høre er rett og slett sjokkerende bra. At det i Danmark skulle finnes musikere som spilte denne type jazz allerede i 1964 er en stor overraskelse. Dette var jo i en tid da de amerikanske swing- og bop-stjernene begynte å komme til København, og det vi får høre fra disse fire

ungdommene, ligger langt i forkant av det både Dexter Gordon, Ben Webster og de andre spilte på klubbene rundt om på den tiden.

Prehns pianospill kan i tillegg til Paul Bley og norske Svend Finnerud, kanskje sammenlignes litt med hva Cecil Taylor holdt på med. Men jeg mener han var senere ute med såpass fri musikk som det denne kvartetten fremfører. Og jeg er overbevist om at det den gang var temmelig sjokkerende å få dette servert hjem i stuene fra Danmarks Radio.

Men i dag ser vi større på det. Vi er blitt vant til å høre frittgående musikk på en helt annen måte enn det <<danskerne>> var på den tiden. Og, som nevnt ovenfor, så er dette musikk vi i dag ville ha satt stor pris på å høre på en klubb eller konsert, nesten uansett hvor.

Prehn er en kreativ og spennende pianist, som kaster seg ut i det uten sikkerhetsnett, og han følges godt av Slumstrup, som er oppført som solist på det originale platecoveret, og som spiller kreativt, originalt og tøft, Poul Ehlers fine og pågående bass-spill er ikke så veldig ulikt Jimmy Garrison og, ikke minst, Fritz Kroghs råde tenorsaksofonspill, er noe av det tøffeste jeg kan huske å ha hørt, hvis vi ser bort fra Mats Gustafsson, Peter Brötzmann og ett par tre andre.

At denne innspillingen er kommet ut på nytt, gir et relativt nytt bilde på hva den danske jazzen også var i <<gamle dager>>. Vi har lett for å ta det for gitt at den danske jazzen ble formet av de mange amerikanske stjernemusikerne som kom til landet. Men der har vi tatt solid feil. For Tom Prehn's Kvartet var svært tidlig ute med noe av den tøffeste frijazzen vi har hørt fra Norden noen gang.

Jan Granlie

Fritz Krogh (ts), Poul Ehlers (b), Finn Slumstrup (dr), Tom Prehn (p)

17. november 2021

Av Jan Granlie